

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Νεοφύτου Βάμβα 6 (3^{ος} όροφος), 106 74 ΑΘΗΝΑ

Τηλ: 210-7233221-2, 210-7233216, fax: 210-7233217, e-mail: info@nchr.gr

**Προς τη Διαρκή Κοινοβουλευτική Επιτροπή
Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης**

Υπόμνημα της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ) επί του Σχεδίου Νόμου του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη «Αναδιοργάνωση της Ελληνικής Αστυνομίας, του Πυροσβεστικού Σώματος και της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας, αναβάθμιση Υπηρεσιών του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και ρύθμιση λοιπών θεμάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Δημόσιας τάξης και Προστασίας του Πολίτη»

I. Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ), παρακολουθώντας με προσοχή τις πρωτοβουλίες για την αλλαγή ή την ενίσχυση της υπάρχουσας νομοθεσίας για την αναδιοργάνωση και αναβάθμιση κρίσιμων Υπηρεσιών που υπάγονται στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, και ιδίως της Ελληνικής Αστυνομίας, του Πυροσβεστικού Σώματος και της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας και με αφορμή την κατάθεση στη Βουλή του Σχεδίου Νόμου (Σ/Ν) του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη «Αναδιοργάνωση της Ελληνικής Αστυνομίας, του Πυροσβεστικού Σώματος και της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας, αναβάθμιση Υπηρεσιών του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και ρύθμιση λοιπών θεμάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Δημόσιας τάξης και Προστασίας του Πολίτη», επισημαίνει την ιδιαίτερη χρονική συγκυρία εξαιρετικής κοινωνικής έντασης κατά την οποία παρουσιάζεται το υπό εξέταση Σ/Ν. Η αποτελεσματικότερη εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος και η παροχή αναβαθμισμένων υπηρεσιών στον πολίτη κρίνονται σήμερα περισσότερο από ποτέ αναγκαίες.

Η ΕΕΔΑ διαπιστώνει με λύπη της, ωστόσο, όπως προκύπτει και από την από 13.2.2014 ακρόαση των αρμοδίων φορέων κατά τη συνεδρίαση της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης, ότι το παρόν Σ/Ν εκπονήθηκε χωρίς τη συνδρομή τους. Σημειώνεται, δε, ότι ανάλογη υπήρξε και η αντιμετώπιση που επιφυλάχθηκε στην ΕΕΔΑ, παρότι εκ του νόμου έχει

αρμοδιότητα να γνωμοδοτεί για τη λήψη νομοθετικών μέτρων που συμβάλλουν στη βελτίωση της προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Το παρόν Σ/Ν δεν της κοινοποιήθηκε προκειμένου να τοποθετηθεί επ' αυτού, παρότι μάλιστα ορισμένες διατάξεις του επιχειρούν την τροποποίηση ανατεθείσας από το νομοθέτη σε αυτήν θεσμικής αποστολής. Αντιθέτως, σημειώνεται ότι η ΕΕΔΑ κλήθηκε να εκθέσει τις απόψεις της κατόπιν της κατάθεσης του υπό εξέταση Σ/Ν στην καθ' ύλην αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή.

II. Γενικές παρατηρήσεις επί του Σ/Ν

Η ΕΕΔΑ χαιρετίζει την πρωτοβουλία του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη για την αναδιάρθρωση νευραλγικών δομών του Κράτους με σκοπό την καλύτερη οργάνωση και λειτουργία του. Από τη θέση της ως συμβουλευτικού οργάνου της Πολιτείας, εντούτοις, η ΕΕΔΑ παρακολουθεί με μεγάλη ανησυχία το κύμα βίας που διατρέχει την ελληνική κοινωνία, τη συμμετοχή αστυνομικών σε αυτό και, ιδιαίτερα, τη θέση και τη στάση της Ελληνικής Αστυνομίας ως προς τέτοια φαινόμενα. Δε μπορεί, ως εκ τούτου, να μην παρατηρήσει με απογοήτευση την παντελή έλλειψη νομοθετικής πρωτοβουλίας, σε ένα νομοσχέδιο μάλιστα σημαντικής έκτασης (127 συνολικά άρθρων), αναφορικά με την ευαισθητοποίηση και την εκπαίδευση των αστυνομικών Αρχών και των λοιπών σωμάτων ασφαλείας σε ζητήματα που αφορούν στα δικαιώματα του ανθρώπου. Πολλώ δε μάλλον όταν το εν λόγω Σ/Ν περιέχει συγκεκριμένη πρόβλεψη σχετικά με την αναβάθμιση του επιπέδου της επαγγελματικής και ακαδημαϊκής εκπαίδευσης του προσωπικού της Ελληνικής Αστυνομίας προκειμένου να εξασφαλιστεί η παραγωγή ικανών και επαρκώς εκπαιδευμένων, θεωρητικά και πρακτικά, στελεχών.

Δεδομένης της κρισιμότητας της κοινωνικής χρονικής συγκυρίας στην οποία έρχεται προς εξέταση το παρόν Σ/Ν, λοιπόν, η ΕΕΔΑ δράττεται της ευκαιρίας για να επαναφέρει τις προτάσεις της για σύσταση ομάδας εργασίας που θα μελετήσει το θέμα της **εκπαίδευσης υπηρετούντων στα σώματα ασφαλείας στο πεδίο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου**¹. Η πρόταση αυτή της ΕΕΔΑ, η οποία έχει διατυπωθεί ήδη από το 2008, επικεντρώνεται στη δημιουργία ενός εκπαιδευτικού προγράμματος για τα μέλη του αστυνομικού σώματος, με άξονα την πρακτική, και όχι θεωρητική, σημασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

¹ ΕΕΔΑ, Έκθεση 2008, σελ. 28-30 (<http://www.nchr.gr/>). Τις θέσεις αυτές επανέφερε η ΕΕΔΑ στην Ειδική Έκθεση για την αντιμετώπιση της ρατσιστικής βίας από την αστυνομία, βλ. Έκθεση 2011, σελ. 162 και 165.

Η ΕΕΔΑ υπενθυμίζει, τέλος, το διαρκές ενδιαφέρον το οποίο έχει επιδείξει για θέματα που άπτονται της προστασίας των αλλοδαπών, έχοντας ειδικότερα ασχοληθεί επανειλημμένα με θέματα που προκύπτουν από τη διαδικασία παροχής διεθνούς προστασίας. Πιο συγκεκριμένα, αναφορικά με το ζήτημα της μεταρρύθμισης του συστήματος ασύλου και της διαχείρισης της μετανάστευσης, η ΕΕΔΑ χαιρετίζει τις πολύ σημαντικές πρόσφατες νομοθετικές εξελίξεις, καθώς επίσης και την έναρξη της λειτουργίας της νέας αυτόνομης Υπηρεσίας Ασύλου και της Αρχής Προσφυγών, πολλώ δε μάλλον εφόσον συνέβαλε και η ίδια στη στελέχωση της δεύτερης. Θεωρεί ότι πρόκειται για ένα πρώτο θετικό βήμα που σηματοδοτεί μια ιδιαίτερα θετική εξέλιξη στη διασφάλιση της επιτυχούς αναμόρφωσης του συστήματος παροχής ασύλου στην Ελλάδα και εκφράζει, για το λόγο αυτό, την ικανοποίησή της για την εμπιστοσύνη που της έδειξε ο νομοθέτης με τη θεσμική αναγνώριση της συνδρομής της στη στελέχωση και λειτουργία των Επιτροπών Προσφυγών τόσο της νέας Αρχής Προσφυγών, όσο και των Επιτροπών που έχουν συσταθεί δυνάμει του ΠΔ 114/2010.

III. Ειδικές παρατηρήσεις επί του Σ/Ν

A. Σχετικά με την εκπαίδευση των υπηρετούντων στα σώματα ασφαλείας στο πεδίο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

Η ΕΕΔΑ συναισθάνεται την ανάγκη να δώσει έμφαση στη σημασία της σωστής, αρχικής και περιοδικής, εκπαίδευσης και επανεκπαίδευσης των οργάνων των σωμάτων ασφαλείας στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων². Με δική της πρωτοβουλία, έχει, ήδη από το 2008, προτείνει στο Υπουργείο Εσωτερικών την εκπόνηση και υλοποίηση ενός **προγράμματος εκπαίδευσης αστυνομικών στα Δικαιώματα του Ανθρώπου**. Η πρότασή της έγινε κατ' αρχήν δεκτή από την πολιτική ηγεσία του Υπουργείου και πραγματοποιήθηκαν στα γραφεία της ΕΕΔΑ οι πρώτες συναντήσεις της ομάδας εργασίας, προκειμένου να συμφωνηθούν οι απαιτούμενες ενέργειες για την υλοποίηση του προγράμματος³. Η ίδια η υλοποίηση παρόλα αυτά ουδόλως προχώρησε, δεδομένου ότι το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη δεν έλαβε υπόψη του τις προτάσεις της ως άνω ομάδας εργασίας, προχωρώντας στη σύσταση νέας ομάδας εργασίας για τα θέματα εκπαίδευσης. Στη νέα αυτή ομάδα, αφενός, δε συμπεριλήφθηκε η ΕΕΔΑ, αφετέρου, συμμετείχαν αποκλειστικά και μόνο υπηρεσιακά στελέχη.

² Βλ. ΕΕΔΑ, *Εκθεση 2010*, σελ. 82 επ.

³ Βλ. ΕΕΔΑ, *Εκθεση 2008*, σελ. 28-31.

Επανερχόμενη, λοιπόν, στις θέσεις της, η ΕΕΔΑ κρίνει πρωταρχικής σημασίας την εισαγωγή στο υπό εξέταση Σ/Ν διατάξεων που θα αποβλέπουν στην **εμφύσηση, στα μέλη των σωμάτων ασφαλείας, μιας συνολικής νοοτροπίας και συμπεριφοράς που εναρμονίζονται με το αξιακό υπόβαθρο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων**, αλλά και με τις δεσμεύσεις της Χώρας έναντι εθνικών και διεθνών οργάνων και κειμένων. Η αποστολή της εκπαίδευσης, μετεκπαίδευσης, επιμόρφωσης ή και εξειδίκευσης όλων των κατηγοριών και βαθμών των υπηρετούντων στα σώματα ασφαλείας πρέπει να συνίσταται στη **διάχυση, στα στελέχη αυτά, ορθών δεξιοτήτων μεταχείρισης των πολιτών**.

Ειδικότερα, η ΕΕΔΑ έχει την ισχυρή πεποίθηση ότι καθοριστικής σημασίας ρόλο στην επιτυχία ενός τέτοιου εγχειρήματος θα διαδραματίσει η **εισαγωγή της προβληματικής του ρατσιστικού εγκλήματος και της αντιμετώπισής του στη γενική εκπαίδευση των αστυνομικών**. Δεδομένης και της επικείμενης ψήφισης Σ/Ν για την τροποποίηση του Ν 927/1979 και προσαρμογή του στην απόφαση-πλαίσιο 2008/913/ΔΕΥ της 28^{ης} Νοεμβρίου 2008 για την καταπολέμηση ορισμένων μορφών και εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας μέσω του ποινικού δικαίου⁴, η εκπαίδευση των αστυνομικών στην αντιμετώπιση του ρατσιστικού εγκλήματος θα συνιστούσε συνάμα την πιο ηχηρή απόδειξη της σαφούς και ρητής καταδίκης των εγκλημάτων βίας με ρατσιστικό κίνητρο. Ένα μήνυμα που πρέπει να εκπέμπεται στο εσωτερικό και το εξωτερικό της Χώρας με αποφασιστικότητα και ειλικρίνεια, με λόγο και με πράξεις. Για το λόγο αυτό, πέραν της εισαγωγής της θεματικής της αποτελεσματικής καταπολέμησης εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας στη γενική εκπαίδευση, μετεκπαίδευση και επιμόρφωση των υπηρετούντων στα σώματα ασφαλείας, η ΕΕΔΑ προτείνει επιπρόσθετα την καθιέρωση ειδικών οδηγιών επί των διαδικασιών που πρέπει να ακολουθεί ο αστυνομικός στα επιμέρους στάδια της διαδικασίας διερεύνησης του εγκλήματος με ρατσιστικό κίνητρο⁵.

⁴ Το Σ/Ν του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων «Τροποποίηση του Ν 927/1979 (Α'139) και προσαρμογή του στην απόφαση πλαίσιο 2008/913/ΔΕ της 28^{ης} Νοεμβρίου 2008, για την καταπολέμηση ορισμένων μορφών και εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας μέσω του ποινικού δικαίου (L 328)» ψηφίστηκε επί της αρχής από τη Διαρκή Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης στις 3.12.2013.

⁵ Βλ. ΕΕΔΑ, *Έκθεση 2011*, σελ. 162.

Β. Σχετικά με τον έλεγχο της τήρησης των διατάξεων που αφορούν στη διάπραξη εγκλημάτων ρατσιστικού κινήτρου (άρθρο 11, παρ. 6 περ. δ', Σ/Ν)

Σε ότι αφορά στον έλεγχο της τήρησης των διατάξεων που αφορούν στη «*διάπραξη αδικημάτων σε βάρος προσώπων ή ομάδας προσώπων λόγω του χρώματος, της φυλής, της θρησκείας και της εθνικής ή εθνοτικής τους καταγωγής*», όπως αυτός προβλέπεται στο άρθρο 11, παρ. 6 περ. δ', του προς συζήτηση Σ/Ν, η ΕΕΔΑ κρίνει αναγκαίες τις ακόλουθες δύο επισημάνσεις:

Απαριθμώντας τις αρμοδιότητες της αστυνομίας κρατικής ασφάλειας, το άρθρο 11, παρ. 6, του παρόντος Σ/Ν αναφέρεται, στην περίπτωση δ', στον «*έλεγχο της τήρησης των διατάξεων που αφορούν στη διάπραξη αδικημάτων σε βάρος προσώπων ή ομάδας προσώπων λόγω του χρώματος, της φυλής, της θρησκείας και της εθνικής ή εθνοτικής τους καταγωγής*». Η ΕΕΔΑ, επανερχόμενη σε προηγούμενες θέσεις της⁶, σημειώνει την **ανάγκη διεύρυνσης του πεδίου εφαρμογής της επίμαχης διάταξης**, προκειμένου **τα βασικά κριτήρια προσδιορισμού των ομάδων ή προσώπων που χρήζουν της εν λόγω παρεχόμενης προστασίας να μην περιορίζονται** στη φυλή, τη θρησκεία και την εθνική ή εθνοτική καταγωγή, **αλλά να εκτείνονται** και σε άλλα εγγενή χαρακτηριστικά γνωρίσματα, όπως η ηλικία, ο σεξουαλικός προσανατολισμός ή η ταυτότητα φύλου και η αναπηρία.

Επιπρόσθετα, η ΕΕΔΑ τονίζει τον καθοριστικό ρόλο που οφείλουν να διαδραματίζουν στην καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας οι δημόσιοι λειτουργοί, καθώς και την ανάγκη λογοδοσίας για πράξεις τους που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της αντιρατσιστικής νομοθεσίας. Επομένως, **η τέλεση της πράξης από δημόσιο λειτουργό ή υπάλληλο, και εν προκειμένω από υπηρετούντα σε σώματα ασφαλείας, οφείλει να συνιστά επιβαρυντική περίπτωση**, σύμφωνα και με το άρθρο 4 (γ) της Διεθνούς Σύμβασης για την Καταπολέμηση όλων των μορφών Φυλετικών Διακρίσεων. Οι διατάξεις του άρθρου 11, παρ. 6 περ. δ', του προς συζήτηση Σ/Ν, ωστόσο, αναθέτοντας την αρμοδιότητα του ελέγχου της παράβασης των διατάξεων που αφορούν στην τέλεση αδικημάτων

⁶ Βλ. Υπόμνημα της ΕΕΔΑ επί του Σ/Ν του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων «Τροποποίηση του Ν 927/1979 (Α' 139) και Προσάρμοση του στην Απόφαση-Πλαίσιο 2008/913/ΔΕΥ της 28^{ης} Νοεμβρίου 2008, για την Καταπολέμηση ορισμένων μορφών και εκδηλώσεων Ρατσισμού και Ξενοφοβίας μέσω του Ποινικού Δικαίου» (17.12.2013), Δελτίο τύπου - Υπόμνημα της ΕΕΔΑ επί της αντιρατσιστικής νομοθεσίας (16.9.2013), Παρατηρήσεις επί του Σ/Ν του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για την Καταπολέμηση ορισμένων μορφών και εκδηλώσεων Ρατσισμού και Ξενοφοβίας μέσω του Ποινικού Δικαίου (17.3.2011).

με ρατσιστικό κίνητρο στην αστυνομία κρατικής ασφάλειας, παραλείπουν να προβλέψουν τί γίνεται σε περίπτωση που παραβάτες είναι τα ίδια τα μέλη των σωμάτων ασφαλείας.

Γ. Σχετικά με τη σύσταση ενός ανεξάρτητου μηχανισμού διερεύνησης καταγγελιών εναντίον των υπηρετούντων σε σώματα ασφαλείας

Για το σκοπό της κάλυψης *inter alia* και της ανωτέρω διαπιστωθείσας έλλειψης μηχανισμού λογοδοσίας των υπηρετούντων στα σώματα ασφαλείας, η ΕΕΔΑ θεωρεί πρωταρχικής σημασίας την ανάδειξη της ανάγκης δημιουργίας και θέσης σε λειτουργία ενός ανεξάρτητου μηχανισμού διερεύνησης καταγγελιών εναντίον μελών των σωμάτων ασφαλείας.

Μια ανάγκη η οποία όχι μόνο έχει επισημανθεί στο παρελθόν αρκετές φορές από διεθνή όργανα ελέγχου, όπως η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων και της Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας (ΕΠΒ), η Επιτροπή του ΟΗΕ κατά των Βασανιστηρίων⁷ και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας⁸, αλλά έχει αναγνωρισθεί και από την εσωτερική έννομη τάξη, η οποία επεχείρησε να θεραπεύσει την αντικειμενικά ελλειμματική διερεύνηση περιστατικών μη σύννομης συμπεριφοράς του ένστολου προσωπικού των σωμάτων ασφαλείας προς τους πολίτες. Με το Ν 3938/2011 «Σύσταση Γραφείου Αντιμετώπισης Περιστατικών Αυθαιρεσίας στο Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη και άλλες διατάξεις», μάλιστα, επί του οποίου η ΕΕΔΑ είχε γνωμοδοτήσει⁹, είχε προβλεφθεί η σύσταση ενός μηχανισμού διερεύνησης καταγγελιών περιστατικών αυθαιρεσίας από την πλευρά των υπηρετούντων σε σώματα ασφαλείας, ο οποίος, ωστόσο, μέχρι σήμερα δεν έχει τεθεί σε λειτουργία δεδομένου ότι ουδέποτε στελεχώθηκε το Γραφείο Αντιμετώπισης Περιστατικών Αυθαιρεσίας των Σωμάτων Ασφαλείας.

Η ΕΕΔΑ προτείνει λοιπόν την εισαγωγή στο παρόν Σ/Ν διατάξεων που θα προβλέπουν τη **σύσταση, στελέχωση και θέση σε λειτουργία ενός ανεξάρτητου και αποτελεσματικού μηχανισμού διερεύνησης καταγγελιών εναντίον υπηρετούντων σε σώματα ασφαλείας**. Ενός μηχανισμού που θα πληροί τις βασικές αρχές για την αποτελεσματική διερεύνηση καταγγελιών εναντίον μελών των σωμάτων ασφαλείας, όπως αυτές έχουν

⁷ United Nations, Committee against Torture, *Conclusions and Recommendations: Greece*, CAT/C/CR/33/2, 10.12.2004 ([http://www.unhcr.ch/tbs/doc.nsf/\(Symbol\)/CAT.C.CR.33.2.En?Opendocument](http://www.unhcr.ch/tbs/doc.nsf/(Symbol)/CAT.C.CR.33.2.En?Opendocument)).

⁸ Συμβούλιο της Ευρώπης, *Έκθεση της ECRI για την Ελλάδα*, CRI(2009)31, 15.9.2009, παρ. 175-179 (<http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/ecri/country-by-country/greece/GRC-CbC-IV-2009-031-GRC.pdf>).

⁹ ΕΕΔΑ, *Έκθεση 2010*, σελ. 176-179.

σκιαγραφηθεί από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου¹⁰ και θα συνάδουν με το πλαίσιο που διατυπώνει στη Γνωμοδότησή του ο Επίτροπος Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης αναφορικά με τη λειτουργία ενός Ανεξάρτητου Οργάνου Διερεύνησης Καταγγελιών για την Αστυνομία¹¹.

Δ. Σχετικά με τη μείωση της θητείας των Επιτροπών Προσφυγών (άρθρο 3, παρ. 2, Ν 3907/2011)

Με το άρθρο 123, παρ. 5 περ. α', του Σ/Ν, που τροποποιεί τη διάταξη του άρθρου 3, παρ. 2, του Ν 3907/2011, μειώνεται από διετή σε ετήσια η θητεία των Επιτροπών Προσφυγών που λειτουργούν στην Αρχή Προσφυγών. Η ΕΕΔΑ εκφράζει την ανησυχία της για την επιχειρούμενη αυτή μείωση, δεδομένου ότι η πρόβλεψη ετήσιας θητείας **δε διασφαλίζει την αναγκαία για την αποτελεσματική λειτουργία της Αρχής σταθερότητα, ούτε εγγυάται την ανεξαρτησία των Επιτροπών**. Αντιθέτως, θα μπορούσε να εννοηθεί ότι προτείνεται ουσιαστικά η **αντικατάσταση Προέδρων και Μελών των Επιτροπών Προσφυγών, δηλαδή ενός έμπειρου, εξειδικευμένου και καθ' όλη τη διάρκεια του έτους εκπαιδευόμενου προσωπικού, κάθε δώδεκα μήνες**.

Για τους ως άνω λόγους προτείνεται η αντικατάσταση του άρθρου 3, παρ. 2, Ν 3907/2011 ως ακολούθως:

«2. Η Αρχή Προσφυγών υπάγεται απευθείας στον Υπουργό Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη. Στην Αρχή λειτουργούν μία ή περισσότερες τριμελείς Επιτροπές Προσφυγών, οι οποίες συγκροτούνται, με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, με θητεία δύο ετών που μπορεί να ανανεώνεται. Με την ίδια απόφαση καθορίζεται η έδρα τους».

Ε. Σχετικά με τη διαδικασία υπόδειξης από την ΕΕΔΑ των Προέδρων και Μελών της Αρχής Προσφυγών (άρθρο 3, παρ. 3, Ν 3907/2011)

Το άρθρο 123, παρ. 5 περ. β', του Σ/Ν τροποποιεί τη διάταξη του άρθρου 3, παρ. 3, του Ν 3907/2011, προβλέποντας μεταξύ άλλων ότι η ΕΕΔΑ, η οποία είναι

¹⁰ Βλ. ενδεικτικά ΕΔΔΑ, *Ramsahai κατά Ολλανδίας*, 15 Μαΐου 2007; *Chitayev κατά Ρωσίας*, 18 Ιανουαρίου 2007; *Ognyanova κατά Βουλγαρίας*, 23 Φεβρουαρίου 2006; *Nachova κατά Βουλγαρίας*, 6 Ιουλίου 2005; *Isayeva κατά Ρωσίας*, 24 Φεβρουαρίου 2005; *Bati κατά Τουρκίας*, 3 Ιουνίου 2004; *McKerr κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, 4 Μαΐου 2001.

¹¹ Council of Europe, Commissioner for Human Rights (2009), *Independent and Effective Determination of Complaints against the Police There must be no impunity for police violence*, CommDH(2009)4, 12.3.2009 (<https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1417857>).

επιφορτισμένη με την κατάρτιση σχετικού καταλόγου με διπλάσιο αριθμό προτεινόμενων Προέδρων και Μελών από αυτόν των προς επιλογή μελών των Επιτροπών, οφείλει να τον υποβάλει στον Υπουργό Δημοσίας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών από την υποβολή του σχετικού αιτήματος. Σε αντίθετη περίπτωση, ο σχετικός κατάλογος καταρτίζεται από την Αρχή Προσφυγών εντός δέκα (10) ημερών, ενώ, εάν ούτε η Αρχή Προσφυγών ανταποκριθεί εγκαίρως στο εν λόγω αίτημα, το τρίτο μέλος της Επιτροπής και ο αναπληρωτής του ορίζονται από τον Υπουργό Δημοσίας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη απρόθεσμα.

Το **ιδιαιτέρως στενό χρονοδιάγραμμα των τριάντα (30) ημερών**, εντός του οποίου η ΕΕΔΑ καλείται να ολοκληρώσει τη διαδικασία υπόδειξης Προέδρων, Μελών και αναπληρωτών τους, αφενός, δημιουργεί **σοβαρή ανησυχία για τη διασφάλιση της ομαλής λειτουργίας των Επιτροπών Προσφυγών**, αφετέρου, θέτει εν αμφιβόλω την ποιότητα της διαδικασίας επιλογής, καθώς και την εμπιστοσύνη που αρχικά ο νομοθέτης είχε αποδώσει στην κρίση της ΕΕΔΑ. Υφίσταται, επιπρόσθετα, πραγματικό ενδεχόμενο να μη συγκεντρωθεί ο αναγκαίος αριθμός κατάλληλων υποψηφίων σε τόσο μικρό χρονικό διάστημα, δεδομένου μάλιστα του αστάθμητου παράγοντα του αριθμητικού μεγέθους των θέσεων που πρέπει κάθε φορά να καλυφθούν. Είναι πρόδηλο ότι **οι εν λόγω διατάξεις του Σ/Ν δε συνάδουν με το πνεύμα του νόμου**, ο οποίος κρίνει **αναγκαία την ουσιαστική συμβολή της ΕΕΔΑ στη διαδικασία επιλογής των μελών των Επιτροπών Προσφυγών για λόγους διασφάλισης της ανεξαρτησίας και του κύρους τους και με απώτερο σκοπό την αποτελεσματική λειτουργία του συστήματος παροχής ασύλου στην Ελλάδα**.

Πέραν όμως των ως άνω επιχειρημάτων επί της αρχής της επιχειρούμενης τροποποίησης της διαδικασίας υπόδειξης των μελών των Επιτροπών, **η αντίθεση των προτεινόμενων διατάξεων με το πνεύμα του νόμου είναι εμφανής και για πρακτικούς λόγους**. Αν υποθεθεί ότι ο ορισμός συγκεκριμένου χρονοδιαγράμματος για την ΕΕΔΑ αποβλέπει στην αποτελεσματικότερη και ταχύτερη κάλυψη των αναγκών που προκύπτουν, **η πρόβλεψη τριών εναλλακτικών σταδίων επιλογής (ΕΕΔΑ, Αρχή Προσφυγών και Υπουργός Προστασίας του Πολίτη) καθίσταται αναπόφευκτα προβληματική**. Οι επίμαχες διατάξεις του παρόντος Σ/Ν, παραλείποντας να ορίσουν ρητή προθεσμία κατά την τρίτη και τελευταία φάση επιλογής, δε λαμβάνουν υπόψη τους ότι κατά το στάδιο ορισμού των μελών απευθείας από τον Υπουργό θα έχει ήδη παρέλθει άπρακτο ένα διάστημα σαράντα (40) ημερών. Έτσι, ο σκοπός της παρούσας τροποποίησης, που σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση (βλ. σελ. 60, περ. γ'

Αιτιολογικής Έκθεσης) συνίσταται στη διευκόλυνση της καλύτερης και ταχύτερης λειτουργίας των Επιτροπών, όχι μόνο δεν εξυπηρετείται αλλά δυσχεραίνεται.

Εξάλλου, και μόνο **η πρόβλεψη της δυνατότητας παρέμβασης της ίδιας της εκτελεστικής εξουσίας ή της Διοίκησής της** στη διαδικασία ορισμού των μελών των δευτεροβάθμιων Επιτροπών, που είναι αρμόδιες για την εξέταση προσφυγών κατά αποφάσεων της πρωτοβάθμιας διοικητικής Αρχής (Υπηρεσίας Ασύλου), όχι μόνο **δε διασφαλίζει την αποτελεσματική τήρηση των εγγυήσεων διαφύλαξης της ανεξαρτησίας και αμερόληπτης κρίσης των εν λόγω Επιτροπών**, αλλά αντιθέτως φαίνεται να τη θέτει σε σοβαρή αμφισβήτηση.

Σε κάθε περίπτωση, δεδομένης της ιδιαίτερης σημασίας που αποδίδει στη διαδικασία ασύλου και τη λειτουργία των Επιτροπών Προσφυγών, **η ΕΕΔΑ εξακολουθεί έως και σήμερα να εκπληρώνει με υπευθυνότητα τις θεσμικές της υποχρεώσεις και ουδέποτε έδωσε δείγματα ασυνέπειας**. Αντιθέτως, **καταβάλλοντας εργώδη προσπάθεια, ανταποκρίθηκε με ταχύτητα και αποτελεσματικότητα στο θεσμικό της αυτό ρόλο**, σε μία περίοδο μάλιστα κατά την οποία λειτουργούσε υποστελεχωμένη και κυριολεκτικά αποψιλωμένη από το επιστημονικό της προσωπικό. Σημειώνεται, δε, ότι ήδη, από τις 17 Ιανουαρίου 2014, έχει κινήσει εκ νέου τη διαδικασία κατάρτισης καταλόγων για την υπόδειξη Προέδρων και Μελών για τη στελέχωση των ως άνω Επιτροπών, ανταποκρινόμενη σε σχετικό αίτημα που της διαβιβάστηκε από τη Διεύθυνση της Αρχής Προσφυγών.

Υπό το πρίσμα των ανωτέρω διαπιστώσεων, και προκειμένου να διασφαλίζεται η ομαλή περάτωση της διαδικασίας – η οποία, για λόγους διαφάνειας, διέρχεται από το στάδιο δημοσίευσης πρόσκλησης ενδιαφέροντος για ικανό χρονικό διάστημα, ορισμού επιτροπής κρίσης, συλλογής αιτήσεων, αξιολόγησης υποψηφιοτήτων, διεξαγωγής συνεντεύξεων και τελικής κρίσης επί των αιτήσεων – η ΕΕΔΑ προτείνει **την επέκταση της προβλεπόμενης προθεσμίας των τριάντα (30) ημερών σε εξήντα (60)**. Το διάστημα αυτό θεωρείται ικανό ώστε η ΕΕΔΑ να επιτελέσει επιτυχώς το θεσμικό της ρόλο. Παράλληλα, κρίνεται **αναγκαία η παράλειψη πρόβλεψης σχετικά με την αναπλήρωση της ΕΕΔΑ σε περίπτωση άπρακτης παρόδου της ως άνω ταχθείσας προθεσμίας**.

Κατά συνέπεια, προτείνεται η αναδιατύπωση της επίμαχης διάταξης του Σ/Ν ως εξής:

«3. Οι επιτροπές Προσφυγών είναι τριμελείς και απαρτίζονται από ένα πρόσωπο εγνωσμένου κύρους, με εξειδίκευση ή εμπειρία στο προσφυγικό δίκαιο ή στο δίκαιο των ανθρωπίνων

δικαιωμάτων ή στο διεθνές δίκαιο, ως πρόεδρο και δύο πτυχιούχους ΑΕΙ με τίτλο σπουδών νομικών, πολιτικών ή κοινωνικών επιστημών με εξειδικευμένες γνώσεις στα ζητήματα διεθνούς προστασίας και ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ως μέλη, με τους αναπληρωτές τους. Τα μέλη της Επιτροπής είναι Έλληνες πολίτες. **Ο πρόεδρος και το τρίτο μέλος της Επιτροπής, καθώς και οι αναπληρωτές τους, ορίζονται από τον Υπουργό Δημοσίας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη από σχετικό κατάλογο που καταρτίζεται από την Εθνική Επιτροπή Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, σύμφωνα με τον κανονισμό λειτουργίας της. Η Εθνική Επιτροπή Δικαιωμάτων του Ανθρώπου μεριμνά ούτως ώστε ο σχετικός κατάλογος να περιλαμβάνει τουλάχιστον διπλάσιο αριθμό ατόμων από αυτόν των προς επιλογή μελών των Επιτροπών και να υποβάλλεται στον Υπουργό εντός προθεσμίας 60 ημερών από την υποβολή του σχετικού αιτήματος. Το δεύτερο μέλος και ο αναπληρωτής του υποδεικνύονται από την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες».**

Αθήνα, 19 Φεβρουαρίου 2014